

**РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ФАРМАЦІЇ В УКРАЇНІ****Ключові слова:** публічне управління, публічне адміністрування, охорона здоров'я, фармація, цілі, завдання, функціїМ. М. BABENKO (<https://orcid.org/0000-0003-1012-136X>)*Bogomolets National Medical University, Kyiv***DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION OF THE HEALTH CARE SYSTEM AND PHARMACY IN UKRAINE****Key words:** public administration, publicgovernment, health care, pharmacy, goals, tasks, functions

Дослідження публічного управління в галузі охорони здоров'я України являє сьогодні вельми перспективний напрям, зумовлений актуальною проблематикою, яку розглядають науковці таких напрямів як право, соціологія, державне управління тощо по-різному. Так, фахівці зі зазначених напрямів намагаються розкрити коло актуальних проблем у публічному управлінні, виявити причини їх існування і представити шляхи їх вирішення [1–6].

На жаль, науковцями з охорони здоров'я, зокрема фармації, представлено досить обмежену кількість праць, де розглядається як предмет дослідження публічне управління, тим паче відсутні комплексні дослідження з цієї тематики, які враховували б сучасні тенденції його розвитку.

Провідна роль системи охорони здоров'я та фармації, яка належить до соціальної сфери, безпосередньо впливає на економічну та соціальну складову суспільства і є ключовим фактором національної безпеки України.

Наразі соціально-економічні проблеми воєнного стану в Україні ставлять перед державою завдання створення умов, за яких реалізація права громадян на отримання доступних, якісних медичних і фармацевтичних послуг стане реальністю.

**Мета** дослідження – висвітлення сутності публічного управління, аналіз його етапів й історії виникнення та подальшого розвитку в системі охорони здоров'я та фармації України.

**Матеріали та методи дослідження**

Об'єкт дослідження – інформація, отримана у відповідних нормативно-правових актах, що регулюють основні засади публічного управління системою охорони здоров'я та фармації України.

Як інформаційні джерела використано дані онлайн-ресурсів щодо регуляторної політики у сфері охорони здоров'я України, інформаційні матеріали щодо сутності, теоретичного, наукового та суспільного підґрунтя виникнення публічного управління.

Під час виконання дослідження використано документальний, інформаційний, методи емпіричного дослідження (узагальнення, порівняння), вивчення документів тощо.

**Результати дослідження та обговорення**

Формування соціуму призвело до такої сфери людської діяльності як управління. На етапі розвитку держави виникла необхідність державного регулювання суспільного життя. Саме це стало рушійним фактором еволюції процесів управління.

Перші згадки щодо свідомого управління датуються до V–III тисячоліть до н.е. у древньому Єгипті та Шумері. У другій половині XX ст. популярності набула модель ідеальної бюрократії (Макс Вебер), і в кінці XX – на початку XXI ст. відбулось реформування систем управління багатьох країн світу, які замінили традиційні механізми на демократичні, що стало причиною прояву нових форм – публічного управління та публічного адміністрування, як двох напрямів діяльності людини [7].

Термін «публічне управління» вперше було згадано у працях англійського державного службовця Демонда Кілінга у 1972 році, який описував його як використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики у найкращий спосіб [8].

Специфікою публічного управління є те, що воно, спираючись на державну владу, ґрунтується і забезпечується нею, а також поширюється на все суспільство і за його межі у сфері реалізації міжнародної і державної політики, оскільки сама держава шляхом законодавчої діяльності формує базові правила поведінки людей. Окрім того слід зазначити, що публічне управління діє систематично та безперервно, пов'язуючи функціонування таких структур, як механізм держави, державний апарат, державна служба [9–11].

Тобто публічне управління, як вважають ряд науковців, – це організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження чи перетворення, опираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль [5, 8].

Одночасно суб'єктом і об'єктом управління є колектив людей – громада села, міста, країни, а також суб'єкти громадського суспільства, зокрема недержавні організації, професійні, конфесійні, корпоративні та інші об'єднання.

Управлінською ланкою суб'єктів управління є органи публічного управління: інституції, обрані шляхом прямих виборів та їх виконавчі структури, посадові та службові особи, обрані шляхом прямих виборів тощо.

Наукового і практичного значення набуває відмінність понять «публічного управління» і «публічного адміністрування».

Публічне управління можна розглядати як владний вплив на життєдіяльність людей із боку органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій шляхом застосування системи механізмів (економічних, адміністративних, інформаційно-психологічних та ін.) задля досягнення мети розвитку суспільства.

Публічне адміністрування як складова публічного управління – це діяльність, яка чітко регламентована законодавством і пов'язана з реалізацією функцій управління способами, висвітленими в інституціях, регламентах і процедурах, та зосереджується на впровадженні у діяльність суспільства директив, розпоряджень, наказів тощо.

Публічне управління, як вважає більшість науковців, є одним із визначальних інститутів сучасного суспільства [10].

Основа публічного управління як спеціальна наукова теорія була закладена у роки незалежності України. Її характерною ознакою є сучасний міждисциплінарний тип науково-практичних навиків, притаманний суспільству інформаційно-цифрових знань.

Наукова теорія «Публічне управління» має ряд структурних складових: філософські засади, що визначають суб'єкт, об'єкт, предмет публічного управління, його сфери, сутність заперечень та зв'язки; основний понятійно-категоріальний апарат; концептуальні ідеї, що складають базові елементи теорії публічного управління. Слід наголосити на значущості методу публічного управління як моделювання та створення його теоретичної моделі, що дає змогу докладніше вивчити його властивості та розробити практичні рекомендації. Головний структурний компонент для вивчення

етапу та процесів публічного управління є арсенал наукових методів – адміністративних, екологічних та соціально-психологічних [10, 11].

Одним із найважливіших суб'єктів публічного управління виступає сфера охорони здоров'я і фармація зокрема, що відіграють надзвичайну роль у забезпеченні належного рівня життя громадян України.

Охорона здоров'я, зокрема фармація, – це діяльність, метою якої є організація та забезпечення доступного медичного й фармацевтичного обслуговування населення як ключового компонента національної безпеки держави. Можна стверджувати, це комплекс заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими закладами охорони здоров'я, медичними і фармацевтичними працівниками і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних та психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя [13].

Враховуючи поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України, реформування системи охорони здоров'я і зокрема фармацевтичного сегмента здійснювалося здебільшого несистемно та охоплювало переважно фінансову складову [12–14].

Також не могли не позначитися на діяльності сучасної системи органів публічного управління в українській державності й оновлення в системі центральних органів виконавчої влади тощо. Суттєві зміни в управлінні охороною здоров'я на державному рівні, безумовно, призвели до серйозних позитивних змін у діяльності органів публічного управління галузю.

Одночасно питання визначення діяльності органів публічного управління системою охорони здоров'я, а тим паче фармацією, у вітчизняній фармацевтичній науці залишається малодослідженим. Більшою мірою це питання розглядали в основному вчені-правознавці, юристи, спеціалісти з державного управління. Серед них слід зазначити Ю. П. Битяка, В. Б. Авер'янова, Н. В. Волка, Б. О. Логвиненка, О. С. Ховпуна, О. П. Світличного, І. Б. Дудчака, О. Г. Стрельченка та багатьох інших. Серед медиків цю проблему вивчали Л. В. Матюха, Ю. В. Вороненко, Д. В. Карамішев, М. І. Хвесюк, І. І. Фуртак, М. Хобзей, В. В. Шафранський та ін. [15–20].

Водночас слід наголосити, що увагу сучасних дослідників в області фармації привертає один із фактів вдалої комунікації професійної і наукової громадськості, пацієнтських організацій та органів державної влади України, співпраця з розбудови системи оцінки медичних технологій [15].

Систему об'єктів публічного управління системою охорони здоров'я та фармації складають численні організації державної влади та підпорядковані їм суб'єкти.

Погоджуючись із позицією Б. О. Логвиненка, вважаємо за доцільне з метою визначення цілей і задач подальшого розвитку публічного управління в охороні здоров'я й фармації виокремити такі базові (основні) його функції: визначення конкретних шляхів реалізації нормативно-правових актів чинного медичного й фармацевтичного законодавства; отримання в умовах обмежених ресурсів оптимальної користі для пацієнта на основі впровадження методології оцінки медичних технологій; інтенсифікація електронного обігу даних в медичній та фармацевтичній діяльності; забезпечення загальнодоступності ресурсів державної та комунальної охорони здоров'я; поліпшення доступу пацієнтів до ефективних, безпечних та соціально доступних лікарських засобів в Україні [2].

Аналіз цілей вітчизняних органів публічного управління, зокрема в системі охорони здоров'я й фармації, дав змогу нам визначити нормативно-правові акти, що закріплюють їх правовий статус (таблиця).

**Нормативно-правові акти України, що регулюють основні засади публічного управління**

<b>Нормативно-правові акти</b>	<b>Режим доступу</b>
Конституція України. Прийнята Верховною Радою 28 червня 1995 року	Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141
Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 11 листопада 1992 року	Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – С. 19
Про лікарські засоби. Закон України від 4 квітня 1996 р.	Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 22. – С. 86
Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення. Закон України від 24 лютого 1994 р.	Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – С. 218
Про місцеві державні адміністрації. Закон України від 9 квітня 1999 року	Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – С. 190
Про місцеві самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 року	Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170
Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України від 19 жовтня 2017 року	Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – С. 31
Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості. Закон України від 14 листопада 2017 року	Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – С. 32
Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою. Наказ Президента України № 369/2021 від 18 серпня 2021 року (Рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року [Електронний ресурс])	<a href="https://www.president.gov.ua">https://www.president.gov.ua</a>
Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України № 5 від 12 січня 2015 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015</a>
Концепція розвитку системи громадського здоров'я. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1002-р від 30 листопада 2016 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1002-2015">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1002-2015</a>
Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 10 вересня 2014 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-n">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-n</a>
Положення про Міністерство Охорони здоров'я України. Постанова Кабінету Міністрів України № 267 від 25 березня 2015 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-n">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-n</a>
Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Постанова Кабінету Міністрів України № 647 від 12 серпня 2015 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-n">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-n</a>
Державна стратегія реалізації політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року. Постанова Кабінету Міністрів України № 1022 від 5 грудня 2018 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018</a>
Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби. Постанова Кабінету Міністрів України № 348 від 29 березня 2017 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017">http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017</a>
Про затвердження Положення про Головне управління Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в області, в місті Києві. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 209 від 12 квітня 2017 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.rada.gov.ua">http://zakon.rada.gov.ua</a>
Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Постанова Кабінету Міністрів України № 854 від 28 липня 2021 року	Офіційний вісник України. – 2021. – № 67. – ст. 4230
Про затвердження відшкодування вартості лікарських засобів. Постанова Кабінету Міністрів України № 853 від 9 листопада 2016 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.rada.gov.ua">http://zakon.rada.gov.ua</a>

Нормативно-правові акти	Режим доступу
Про затвердження Порядку проведення державної оцінки медичних технологій. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 року № 1300 [Електронний ресурс]	<a href="https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1300-2020-%D0%BF#Text">https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1300-2020-%D0%BF#Text</a>
Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1013 від 30 грудня 2016 року	<a href="http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1013p-2016">http://zakon.3.rada.gov.ua/laws/show/1013p-2016</a>
Про схвалення Концепції охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України №1018-р від 27 грудня 2017 року	<a href="https://www.kmu.gov.ua">https://www.kmu.gov.ua</a>
Про схвалення Концепції розвитку електронної охорони здоров'я. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1671-р від 28 грудня 2020 року	<a href="https://www.kmu.gov.ua">https://www.kmu.gov.ua</a>
Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки. Наказ Міністерства здоров'я України № 769 від 13 вересня 2010 року [Електронний ресурс]	<a href="http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100913_769html">http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100913_769html</a>
Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я України на період до 2020 року. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 454 від 1 серпня 2011 року [Електронний ресурс]	<a href="http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_2011080/_454html">http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_2011080/_454html</a>
Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 503 від 19 березня 2018 року	Офіційний вісник України № 23 від 23. 03. 2018 р.
Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 504 від 19 березня 2018 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.rada.gov.ua">http://zakon.rada.gov.ua</a>
Про утворення Державного підприємства «Електронне здоров'я». Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 1597 від 14 грудня 2017 року [Електронний ресурс]	<a href="http://zakon.rada.gov.ua">http://zakon.rada.gov.ua</a>

Система суб'єктів публічного управління в сфері охорони здоров'я, включаючи фармацію, закріплюється у ст. 15 Основ Законодавства України про охорону здоров'я [1, 5]. До таких органів належать:

1. Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

2. Інші центральні органи виконавчої влади, які реалізують державну політику у сферах, пов'язаних зі забезпеченням охорони здоров'я (Національна служба здоров'я України (НЗСУ), Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками тощо).

3. Органи публічного управління регіонального рівня (Рада Міністрів АР Крим та місцеві державні адміністрації).

Публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я, зокрема фармації, здійснюється через: ухвалення нормативно-правових актів, що регламентують медичну та фармацевтичну діяльність; забезпечення загальнодоступної медичної та фармацевтичної допомоги (екстрена медична допомога; первинна, спеціалізована та високоспеціалізована медична допомога та медична реабілітація, фармацевтична опіка), якості та її безпеки; визначення та забезпечення гарантованого державного обсягу медичних та фармацевтичних послуг, зокрема ліків, які сплачуються з державного бюджету; здійснення державного контролю і нагляду в галузі охорони здоров'я [13].

У системі забезпечення якості та безпеки медичних і фармацевтичних послуг розрізняють органічні та функціональні складові.

До органічних складових системи забезпечення якості та безпеки медичних і фармацевтичних послуг належать галузеві органи охорони здоров'я та фармації: Держав-



на служба України з лікарських засобів і контролю за наркотиками [21], Управління ліцензування та контролю якості надання медичної допомоги МОЗ України [22], Департамент фармацевтичної діяльності МОЗ України, Державний експертний центр МОЗ України [23], Управління (департаменти) і відділи охорони здоров'я обласних, міських, районних державних адміністрацій та міських виконавчих комітетів.

До функціональних складових відносять певні процеси, реалізація яких на практиці сприяє забезпеченню якості і безпеки медичних і фармацевтичних послуг (ліцензування, акредитація, стандартизація, атестація/сертифікація та оцінка медичних технологій).

У процесі розвитку та функціонування сучасна система публічного управління загалом і в охороні здоров'я та фармації зокрема, перебуває у безперервному стані трансформації. Це зумовлює потребу у всебічному узгодженні та законодавчому і нормативно-правовому забезпеченні складових системи, як органічних, так і функціональних, з урахуванням вимог сьогодення, а також перетворення її функціонування відповідно змінюваним економічним та суспільно-політичним обставинам.

## **Висновки**

1. Визначено, що органами загальної компетенції в системі органів державного управління України є Верховна Рада, Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування. МОЗ України здійснює міжгалузеву компетенцію. Вкрай актуальним і важливим для України є необхідність вдосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я й фармації відповідно до сучасних суспільних потреб, які здійснюють публічні органи управління та адміністрування.

2. Розглянуто теоретичні, методологічні та науково-практичні засади публічного управління й адміністрування в охороні здоров'я і фармації. Опрацьовано нормативно-правові акти, що регламентують основні засади публічного управління і закріплюють їх правовий статус.

3. Для вдосконалення публічного управління відповідно до актуальних суспільних очікувань необхідні сучасні навчальні програми для працівників сфери охорони здоров'я й фармації в системі післядипломної освіти, а також підготовка фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої фармацевтичної освіти, зокрема за освітньо-професійною програмою «Оцінка технологій охорони здоров'я».

4. Перспективою подальших досліджень визначено теоретико-методологічний аналіз закономірностей і принципів системи публічного управління та регулювання у фармації за умов впровадження оцінки медичних технологій в Україні.

## **Список використаної літератури**

1. Миколенко О. М. Ефективність публічного управління в сфері охорони здоров'я // *Правова держава*. – 2019. – № 35. – С. 44–53. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.35.181346>

2. Логвиненко Б. О. Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. – К., 2018. – 428 с.

3. Самофалов Д. О. Упровадження електронної системи охорони здоров'я як складник публічного управління охороною здоров'я: світовий досвід // *Державне управління та місцеве самоврядування*. – 2020. – Вип. 1 (44). – С. 92–99. <https://doi.org/10.33287/102012>

4. Кіщенко Д. І., Долгальова О. В. Публічне управління в Україні. Становлення за європейськими стандартами / III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., березень 2013. – Режим доступу: [http://mns.2013.3dn.ru/publ/sekcija\\_1](http://mns.2013.3dn.ru/publ/sekcija_1)

5. Волк Н. В., Світличний О. П. Адміністративно-правове регулювання фармацевтичної діяльності в Україні: шляхи вдосконалення: монографія. – К.: НУБіП України, 2018. – 185 с.

6. Книш С. В. Удосконалення публічного управління сферою охорони здоров'я в Україні: аналіз реформи та європерспективи // *Актуальні проблеми правознавства*. – 2019. – № 1 (17). – С. 34–39. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr\\_2019\\_1\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_1_11)

7. Саух Ю. П., Александров О. В. Публічне урядування: стан та тенденції розвитку / Публічне управління: шляхи розвитку: мат. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014), у 2 т. / За наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського. – К.: НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 44–66.

8. Keeling D. Management in Government. – London: Allen&Unwin, 1972. – С. 210. <https://doi.org/10.4324/9780203701690>

9. Волк Н. В. Система органів публічного управління фармацевтичною галуззю України // Междунар. науч. журнал Интернаука. Юридические науки. – 2017. – № 3 (3). – С. 7–11. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju\\_2017\\_3\\_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2017_3_3)

10. Оболенський Ю. Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти / Публічне управління: шляхи розвитку: мат. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.): у 2 т. / За наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського. – К.: НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 3–10.

11. Ховтун О. С. Мета, завдання та принципи державного управління фармацією // Вісник АПСВТ. – 2020. – № 1–2. – С. 53–63. <https://doi.org/10.33287/11207>

12. Книш С. В. Відносини у сфері охорони здоров'я України: адміністративно-правовий аспект: монографія. – К.: Освіта України, 2019. – 443 с.

13. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801–XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

14. Указ Президента України від 18 серпня 2021 р. № 369/2021 «Про стан національної системи ОЗ та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою» (Рішення Ради нац. безпеки і оборони України від 30 липня 2021 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0052525-21#Text>

15. Немченко А. С., Назаркіна В. М., Косяченко К. Л. Сучасні засади підготовки фахівців галузі за напрямом оцінки технологій охорони здоров'я // Оцінка технологій охорони здоров'я. – 2019. – № 1. – С. 5–7.

16. Оценка медицинских технологий: мировой опыт и развитие в Украине // Щотижн. Аптека. – 2021. – № 14. – С. 2.

17. Про затвердження Настанови з державної оцінки медичних технологій для лікарських засобів. Наказ Міністерства здоров'я України № 593 від 29. 03. 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://moz.gov.ua/ua.portal/dn\\_20210329\\_593.html](http://moz.gov.ua/ua.portal/dn_20210329_593.html)

18. Ховтун О. С. Адміністративно-правове забезпечення фармації в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. – Тернопіль, 2021. – 489 с.

19. Русак Л. М. Державне регулювання фармацевтичної діяльності в Україні // Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2018. – Т. 1, № 36 – Режим доступу: [http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part\\_1/27.pdf](http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part_1/27.pdf)

20. Стрельченко О. Г. Публічне адміністрування сферою обігу лікарських засобів: адміністративно-правове дослідження: монографія. – К.: НАВС. – 2020. – 442 с.

21. Портал електронних сервісів Міністерства економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://my.gov.ua>

22. Платформа ефективного регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regulation.gov.ua>

23. Державний експертний центр МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dec.gov.ua>

## References

1. Mykolenko O. M. Efektyvnist publichnoho upravlinnia v sferi okhorony zdorovia // Pravova derzhava. – 2019. – № 35. – С. 44–53. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.35.181346>

2. Lohvynenko B. O. Publichne administruvannia sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini: teoriia i praktyka: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. – К., 2018. – 428 s.

3. Samofalov D. O. Uprovadzhennia elektronnoi systemy okhorony zdorovia yak skladnyk publichnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia: svitovyi dosvid // Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia. – 2020. – Vyp. 1 (44). – S. 92–99. <https://doi.org/10.33287/102012>

4. Kishenko D. I., Dolhalova O. V. Publichne upravlinnia v Ukraini. Stanovlennia za yevropeiskymy standartamy / III mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., berezen 2013. – Rezhym dostupu: [http://mns.2013.3dn.ru/publ/sekcija\\_1](http://mns.2013.3dn.ru/publ/sekcija_1)

5. Volk N. V., Svitlychnyi O. P. Administratyvno-pravove rehuliuвання farmatsevtichnoi diialnosti v Ukraini: shliakhy vdoskonalennia: monohrafiia. – К.: NUBiP Ukrainy, 2018. – 185 s.

6. Knysh S. V. Udoskonalennia publichnoho upravlinnia sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini: analiz reformy ta yevroperspektivy // Aktualni problemy pravoznavstva. – 2019. – № 1 (17). – S. 34–39. – Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr\\_2019\\_1\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_1_11)

7. Saukh Yu. P., Aleksandrov O. V. Publichne uriaduvannia: stan ta tendentsii rozvytku / Publichne upravlinnia: shliakhy rozvytku: mat. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu (Kyiv, 26 lystop. 2014), u 2 t. / Za nauk. red. Yu. V. Kovbasiuka, S. A. Romaniuka, O. Yu. Obolenskoho. – К.: NADU, 2014. – Т. 1. – С. 44–66.

8. Keeling D. Management in Government. – London: Allen&Unwin, 1972. – S. 210. <https://doi.org/10.4324/9780203701690>
9. Volk N. V. Systema orhaniv publichnogo upravlinnia farmatsevychnoiu haluzziu Ukrainy // Mezhdunar. nauch. zhurnal Ynternauka. Yurydycheskye nauky. – 2017. – № 3 (3). – S. 7–11. – Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju\\_2017\\_3\\_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2017_3_3)
10. Obolenskyi Yu. Yu. Publichne upravlinnia: tsyvilizatsiinyi trend, naukova teoriia i napriam osvity / Publichne upravlinnia: shliakhy rozvytku: mat. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu (Kyiv, 26 lystop. 2014 r.): u 2 t. / Za nauk. red. Yu. V. Kovbasiuka, S. A. Romaniuka, O. Yu. Obolenskoho. – K.: NADU, 2014. – T. 1. – S. 3–10.
11. Khovtun O. S. Meta, zavdannia ta pryntsypy derzhavnoho upravlinnia farmatsiieiu // Visnyk APSVT. – 2020. – № 1–2. – S. 53–63. <https://doi.org/10.33287/11207>
12. Knysh S. V. Vidnosyny u sferi okhorony zdorovia Ukrainy: administratyvno-pravovyi aspekt: monohrafiia. – K.: Osvita Ukrainy, 2019. – 443 s.
13. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia. Zakon Ukrainy vid 19 lystopada 1992 roku № 2801–XII. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
14. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18 serpnia 2021 r. № 369/2021 «Pro stan natsionalnoi systemy OZ ta nevidkladni zakhody shchodo zabezpechennia hromadian Ukrainy medychnoiu dopomohoiu» (Rishennia Rady nats. bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 lystopada 2021 r.) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0052525-21#Text>
15. Nemchenko A. S., Nazarkina V. M., Kosiachenko K. L. Suchasni zasady pidhotovky fakhivtsiv haluzi za napriamom otsinky tekhnolohii okhorony zdorovia // Otsinka tekhnolohii okhorony zdorovia. – 2019. – № 1. – S. 5–7.
16. Ocenka medycynskikh tekhnologij: mirovoj opyt i razvitie v Ukraine // Shchotyzhn. Apteka. – 2021. – № 14. – S. 2.
17. Pro zatverdzhennia Nastanovy z derzhavnoi otsinky medychnykh tekhnolohii dlia likarskykh zasobiv. Nakaz Ministerstva zdorovia Ukrainy № 593 vid 29. 03. 2021 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://moz.gov.ua/ua.portal/dn\\_20210329\\_593.html](http://moz.gov.ua/ua.portal/dn_20210329_593.html)
18. Khovtun O. S. Administratyvno-pravove zabezpechennia farmatsii v Ukraini: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. – Ternopil, 2021. – 489 s.
19. Rusak L. M. Derzhavne rehuliuвання farmatsevychnoi diialnosti v Ukraini // Naukovyi Visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Yurysprudentsiia. – 2018. – T. 1, № 36 – Rezhym dostupu: [http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part\\_1/27.pdf](http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part_1/27.pdf)
20. Strelchenko O. H. Publichne administruvannia sferoiu obihu likarskykh zasobiv: administratyvno-pravove doslidzhennia: monohrafiia. – K.: NAVS. – 2020. – 442 s.
21. Portal elektronnykh servisiv Ministerstva ekonomiky [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://my.gov.ua>
22. Platforma efektyvnoho rehuliuвання [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://regulation.gov.ua>
23. Derzhavnyi ekspertnyi tsentr MOZ Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dec.gov.ua>

Надійшла до редакції 5 серпня 2022 р.

Прийнято до друку 12 серпня 2022 р.

М. М. Бабенко (<https://orcid.org/0000-0003-1012-136X>)

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

## РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ФАРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

**Ключові слова:** публічне управління, публічне адміністрування, охорона здоров'я, фармація, цілі, завдання, функції

### А Н О Т А Ц І Я

Дослідження публічного управління у сфері охорони здоров'я України є вельми перспективним напрямом, зумовленим проблематикою публічного управління в галузі.

Науковцями з охорони здоров'я, зокрема фармації, представлено досить мало праць, де розглядається як предмет дослідження публічне управління медичною галуззю, відсутні комплексні дослідження з цієї тематики, які враховували б сучасні тенденції його розвитку.

Метою дослідження є висвітлення сутності публічного управління, аналіз його етапів і історії виникнення та подальшого розвитку в сфері охорони здоров'я України. Як об'єкт дослідження було обрано інформацію, отриману у відповідних нормативно-правових актах, що регулюють основні засади публічного управління охороною здоров'я. Інформаційними джерелами слугували дані онлайн-ресурсів про формування державної політики в сфері охорони здоров'я в Україні, інформаційні матеріали щодо сутності, теоретичного, наукового та суспільного підґрунтя виникнення публічного управління. Використано документальний, інформаційний, методи емпіричного дослідження (узагальнення, порівняння), вивчення документів.



Розглянуто теоретичні, методологічні та науково-практичні засади публічного управління в охороні здоров'я України. Опрацьовано нормативно-правові акти, що регламентують основні засади публічного управління в охороні здоров'я, визначають цілі органів публічного управління і закріплюють їх правовий статус.

Визначено, що вкрай актуальним і важливим для України є необхідність вдосконалення політики у сфері охорони здоров'я відповідно до сучасних потреб, яку здійснюють публічні органи управління.

Для вдосконалення публічного управління відповідно до оновлених суспільних очікувань необхідні сучасні навчальні програми для працівників сфери охорони здоров'я в системі післядипломної освіти, а також підготовка фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої фармацевтичної освіти, зокрема за освітньо-професійною програмою «Оцінка технології охорони здоров'я».

M. M. Babenko (<https://orcid.org/0000-0003-1012-136X>)

*Bogomolets National Medical University, Kyiv*

#### DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION OF THE HEALTH CARE SYSTEM AND PHARMACY IN UKRAINE

**Key words:** public administration, public government, health care, pharmacy, goals, tasks, functions

#### A B S T R A C T

The study of public administration in the field of health care system of Ukraine is a very promising direction due to the problems of public administration in the field.

Healthcare scientists, in particular pharmacy, have presented quite a few works where public administration of the medical industry is considered as a subject of research. There are no comprehensive studies on this topic that would take into account the current trends in its development.

The purpose of the study is to highlight the essence of public administration, analyze its stages and the history of its emergence and further development in the field of health care of Ukraine. The object of the study is information from relevant legal acts regulating the basic principles of public health care management. The information sources were data from online resources about the formation of state policy in the field of protection in Ukraine, informational materials about the essence, theoretical, scientific and social basis of the emergence of public administration. Documentary, informative, empirical research methods (generalization, comparison), document study were used for the research.

The theoretical, methodological and scientific and practical principles of public administration in health care of Ukraine are considered. Normative legal acts have been developed that regulate the basic principles of public administration in health care, determine the goals of public administration bodies and establish their legal status.

It was determined that the need to improve the policy in the field of health care system, in accordance with modern needs, which is carried out by public administration bodies, is extremely relevant and important for Ukraine.

To improve public administration in accordance with updated public expectations, modern training programs for health care workers in the post-graduate education system are needed, as well as the training of specialists at the second (master's) level of higher pharmaceutical education, in particular, the educational and professional program «Health Technology Assessment».

*Електронна адреса для листування з автором: [babenko.mi@gmail.com](mailto:babenko.mi@gmail.com)*

*(Бабенко М. М.)*